

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Organizační struktura evropské společnosti

Základní statusové otázky evropské společnosti jsou upraveny v nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti (NoSE), které však ponechává řadu otázek k řešení národnímu právu členských států. Vedle toho byla přijata směrnice Rady ES č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. V návaznosti na nařízení a k provedení směrnice byl českými zákonodárci přijat zákon č. [627/2004](#) Sb., o evropské společnosti (ZoSE).

Právní poměry evropské společnosti tedy normativně upravuje nařízení o SE a zákon o SE, a subsidiárně pak národní akciové právo. Je nutné podotknout, že značný normativní význam mají i stanovy každé jednotlivé evropské společnosti. V případě, že nařízení SE připouští úpravu některých otázek stanovami, má tato úprava přednost před národním právem členských států. V ostatním se stanovy použijí v rozsahu zákonných dispozic národního práva.

Organizační struktura evropské společnosti je založena buď na dualistickém nebo monistickém modelu. Zakladatelé společnosti si tedy mohou zvolit způsob jejího organizačního uspořádání, a to takový, který je obdobný tuzemské úpravě akciové společnosti s představenstvem jako výkonným a statutárním orgánem a dozorčí radou s kontrolní působností, nebo způsob, který převažuje v anglosaských právních systémech, Francii a Itálii, jenž je založen na principu správy jediným orgánem – správní radou či radou ředitelů s exekutivní i dozorčí funkcí. Vrcholným orgánem v obou modelech je valná hromada.

V případě, že právní úprava členských států EU jeden z uvedených modelů nezná, je jejich povinností upravit akciové právo speciálně pro evropskou společnost.

Představenstvo v dualistickém modelu řízení a správy

Základem pro dualistický model, upravený v čl. 39 – 42 NoSE, se stala německá právní úprava, ve které je představenstvo, resp. jeho členové voleni a odvoláváni dozorčí radou. Nařízení o SE předpokládá, že *členy řídicího orgánu (představenstva) evropské společnosti volí a odvolává dozorčí rada*. Členské státy jsou však oprávněni připustit volbu a odvolání členů představenstva valnou hromadou. Možnost svěřeni této působnosti valné hromadě ve stanovách společnosti je zakotvena v ustanovení 23 ZoSE. Jestliže tak stanovy neurčí, uplatní se systém předpokládaný v nařízení o SE.

Co se týče dualistického modelu, platí pro evropskou společnost v zásadě úprava české akciové společnosti zakotvená v obchodním zákoníku.

Stejně tak jako v tuzemské právní úpravě je v dualistickém modelu představenstvo pojato jako statutární, ale také jako řídicí orgán zabezpečující obchodní vedení společnosti. Z čl. 39 odst. 2 NoSE vyplývá, že řídicí orgán odpovídá za řízení evropské společnosti. Lze tedy dovodit, že nikdo nemůže dávat představenstvu pokyny týkající se řízení společnosti, jestliže to nařízení o SE přímo nedovoluje. Existují dva případy, kdy to je možné – nařízení o SE dovoluje, aby určité druhy jednání byly schváleny dozorčí radou (čl. 48 NoSE), nebo to plyne z koncernového práva, které je aplikovatelné na evropskou společnost.

Podle čl. 39 NoSE lze přenést odpovědnost za obchodní vedení na generálního ředitele společnosti, a to za stejných podmínek, jaké platí pro akciové společnosti se sídlem na jejich území, neboť není

obchodním zákoníkem takové přenesení působnosti umožněno, není možné tuto úpravu v tuzemsku využít. Z toho vyplývá, že generální ředitelé dualistických evropských společností budou pouhými zaměstnanci, jako je tomu u tuzemských akciových společností. Výjimkou by však byl případ, kdyby je bylo možné považovat za tzv. faktické vedoucí a vztáhnout na ně ustanovení § 66 odst. 6 ObchZ týkající se režimu odpovědnosti orgánů společnosti.

Z nařízení o SE pak vyplývají následující odchylky od tuzemské akciové úpravy:

1. Podle § 187 ObchZ volí představenstvo valná hromada, pokud stanovy neurčují, že je tato působnost svěřena dozorčí radě. Pro evropskou společnost však platí opačná úprava - členy představenstva volí dozorčí rada, neurčí-li stanovy, že členy představenstva volí valná hromada (čl. 39 odst. 2 NoSE, § 23 zákona o SE).
2. V ustanovení § 194 odst. 3 ObchZ je dán minimální počet členů představenstva, to však neplatí pro evropskou společnost (ČR nevyužila zmocnění dané čl. 39 odst. 4 NoSE).
3. Nařízení o SE umožňuje, aby byl některý ze členů dozorčí rady dočasně jmenován usnesením dozorčí rady členem představenstva SE, v případě, kdy nejsou obsazena všechna místa v představenstvu. Takové jmenování má pouze dočasný charakter, a to pouze do doby nejbližšího zasedání valné hromady, resp. dalšího zasedání dozorčí rady, které má provést volbu nového řádného člena představenstva. Tímto se nevylučuje kooptace člena představenstva. Zaměstnanci mohou přitom pověřit dočasným výkonem funkce v představenstvu i některého ze členů dozorčí rady, přičemž se tomuto členu pozastavuje členství a výkon funkce v dozorčí radě, do té doby, než je zvolen nový řádný člen představenstva (čl. 39 NoSE).
4. Podle ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ, *funkční období jednotlivých členů představenstva určují stanovy a nesmí přesáhnout pět let*. Funkční období členů představenstva SE je určeno ve stanovách a může být až šestileté (čl. 46 NoSE).
5. Ustanovení § 194 odst. 7 ObchZ stanoví, že členem představenstva může být jen fyzická osoba. Za podmínek § 194 odst. 2 ObchZ může členem představenstva jmenovat právnickou osobu pouze soud. Naproti tomu čl. 47 odst. 1 NoSE umožňuje, aby se členem představenstva stala i právnická osoba, pokud to připustí stanovy a nevylučují to národní právní předpisy. Z toho vyplývá, že české právo tuto možnost vylučuje.
6. Mlčenlivost stanovenou obchodním zákoníkem v § 194 ObchZ musí členové představenstva evropské společnosti zachovávat i po skončení výkonu své funkce, jestliže by vyzrazení některých skutečností mohlo způsobit evropské společnosti škodu, ledaže je vyzrazení této mlčenlivosti ve veřejném zájmu nebo ustanovení národního akciového práva členy představenstva evropské společnosti mlčenlivosti zprošťuje nebo nařizuje poskytnutí informací.
7. V české právní úpravě je členům představenstva dána povinnost k osobnímu výkonu funkce, tento princip je však v čl. 50 NoSE prolomen - představenstvo SE je usnášeníschopné, je-li přítomna osobně nebo v zastoupení alespoň polovina jeho členů (k přijetí je vyžadována většina hlasů). V případě rovnosti hlasů má v české úpravě (§ 66 odst. 4 ObchZ) rozhodující hlas předsedajícího. Podle nařízení o SE je však rozhodující hlas předsedy představenstva, jestliže stanovy nestanoví jinak.

Monistický model uspořádání evropské společnosti

Monistický model české obchodní právo nepřipouští, z tohoto důvodu bylo nutné tento model pro potřeby evropské společnosti upravit speciálně v zákoně o SE, který vychází z právní úpravy francouzské.

Monistický model se od dualistického liší tím, že v čele společnosti stojí jediný orgán – správní rada, do určité míry v sobě spojující pravomoci a působnost statutárního a dozorčího orgánu. Vrcholným orgánem je stejně tak jako u modelu dualistického valná hromada.

Monistický systém připouští dva subsystémy, což má význam z hlediska jednatelského oprávnění a postavení správní rady.

a) Klasický systém – statutárním orgánem je předseda rady, který je současně generálním ředitelem. Mluvíme tedy o něm jako o výkonném členu orgánu (executive director) a ostatní členové správní rady jsou nevýkonnými členy (non-executive directors), přičemž tím se přibližují dozorčí radě v dualistickém modelu.

b) Oddělený systém – generální ředitel (CEO – chief executive officer) je statutárním orgánem s jednatelskou působností a obchodním vedením, a stojí mimo řady členů správní rady. Postavení samotného předsedy správní rady se příliš neliší od postavení ostatních členů správní rady. Tímto se tak správní rada přibližuje dozorčí radě v dualistickém modelu.

Značná flexibilita zákona o SE umožňuje, aby sama správní rada, za podmínek upravených ve stanovách, rozhodla o volbě mezi výše zmíněnými subsystémy. Správní rada je tak oprávněna si sama určit, zda zvolený předseda bude oprávněn zastávat zároveň funkci generálního ředitele. Akcionáři a třetí osoby musí být poté s jejím rozhodnutím obeznámeni prostřednictvím zápisu do obchodního rejstříku (§ 35 odst. 2, resp. § 8 odst. 2 písm. b) ZoSE).

V obou popsaných subsystémech přísluší správní radě působnost v otázkách koncepčního řízení společnosti. Správní rada zásadně nemůže zasahovat do běžného obchodního vedení, zejména udělovat orgánu obchodního vedení (ať již svému předsedovi – generálnímu řediteli či jen generálnímu řediteli, resp. delegovaným generálním ředitelům) konkrétní pokyny, jak vyvíjet běžnou podnikatelskou činnost, může je však řídit koncepčně. Podle § 40 odst. 2 ZoSE správní rada určuje směr činnosti evropské společnosti a dohlíží na její realizaci. Kromě toho má správní rada působnost sama rozhodovat (nikoliv pouze spolurozhodovat) o zásadních otázkách významných pro dobré fungování evropské společnosti, byť by se týkaly obchodního vedení, a prostřednictvím svých usnesení o nich řídit záležitosti, které se týkají těchto otázek (§ 40 odst. 1 ZoSE). Uvedená působnost plyne přímo ze zákona, není tedy potřeba, aby ji zakládaly stanovy společnosti. Předmětné otázky pouze nesmějí zasahovat do působnosti výslovně svěřené valné hromadě (patrně ať již zákonem, tak stanovami evropské společnosti) a musejí se pohybovat v rámci předmětu podnikání dané evropské společnosti. V obou popsaných rozdílech bývá spatřována jedna z předností monistického systému corporate governance. Systém vtahuje „neexecutivní členy orgánů“ hlouběji do záležitostí společnosti a nutí je k intenzivnějšímu podílu na její správě, ba obchodním vedení. To by mělo přispívat k lepšímu toku informací a efektivnějšímu výkonu kontrolní, ale i řídicí působnosti.¹

Správní rada

Správní rada je řídicím orgánem evropské společnosti, jak vyplývá z čl. 43 odst. 1 NoSE, avšak členský stát může stanovit, že generální ředitel nebo generální ředitelé odpovídají za běžné každodenní vedení společnosti za stejných podmínek, jaké platí pro akciové společnosti se sídlem na jeho území. Neboť tuzemské obchodní právo monistický systém akciové společnosti neupravuje, upravuje tyto záležitosti přímo zákon o SE v souladu s čl. 43 odst. 3 NoSE.

Působnost správní rady v zákoně o SE je upravena v § 40, z něhož vyplývá, že správní rada je jedním ze statutárních orgánů evropské společnosti, určuje orientaci činnosti evropské společnosti a dohlíží na její realizaci. S výjimkou působnosti výslovně svěřené valné hromadě a v rámci předmětu podnikání se může zabývat kteroukoli zásadní otázkou významnou pro dobré fungování evropské společnosti a prostřednictvím svých usnesení řídí záležitosti těchto otázek. Správní rada v sobě tedy spojuje některé funkce představenstva a dozorčí

rady z dualistického modelu.

Správní rada může jako statutární orgán evropské společnosti jednat jejím jménem ve všech věcech. Podle § 40 odst. 2 ZoSE je evropská společnost ve vztahu k třetím osobám *vázána jednáním správní rady, i když překročí předmět podnikání evropské společnosti, ledaže jde o jednání, které překračuje působnost, kterou správní radě svěřuje nebo dovoluje svěřit zákon. Omezení jednatelského oprávnění správní rady vyplývající z rozhodnutí orgánů evropské společnosti není možno uplatňovat vůči třetím osobám, i když byla zveřejněna.* Z použití § 4 odst. 2 ZoSE na ustanovení § 191 odst. 2 ObchZ vyplývá, že jednatelské oprávnění správní rady může omezovat pouze valná hromada. V důsledku ustanovení § 40 odst. 2 ZoSE je zde vyloučeno použití § 13 ObchZ.

Správní rada rovněž *uskutečňuje kontrolu a ověření řízení evropské společnosti, jejího hospodaření a provozu podniku, které považuje za účelné* (čl. 40 odst. 3 ZoSE).

Ustanovení § 40 odst. 4 ZoSE pak připouští, aby byli jednotlivými působnostmi správní rady pověřeni nejen samotní členové správní rady, ale i akcionáři či jakákoliv jiná osoba. *Může také rozhodnout o vytvoření výborů pověřených studiem otázek, které správní rada nebo její předseda přenechá jejich zkoumání. Přitom správní rada určí složení a působnost výborů, které působí v rámci její odpovědnosti. Lze zřejmě konstatovat, že hlavním cílem tohoto ustanovení je právě možnost vytvářet výbory, které sehrávají významnou roli na poli řízení a správy (corporate governance).*

Správní rada dále:

- schvaluje smlouvy a dohody (§ 33 odst. 1 ZoSE),
- za podmínek určených stanovami rozhodne, zda obchodní vedení přísluší předsedovi správní rady nebo generálnímu řediteli (§ 35 odst. 2 ZoSE),
- schvaluje poskytnutí ručení, avalu a jiných zajištění evropskou společností (vyjma bank a finančních institucí) za podmínek § 41 odst. 2 až 5 ZoSE,
- může přiznat svému předsedovi oprávnění, *aby v rámci celkové částky, kterou určí, poskytoval jménem evropské společnosti ručení, avaly a jiná zajištění. Rozhodnutí správní rady může také určit výši připadající na jeden zajišťovací závazek, kterou nesmí poskytnuté ručení, aval nebo jiné zajištění překročit. Pokud by převzatý závazek měl překročit stanovenou mez, pak musí být předem schválen správní radou každý případ převzetí ručení, avalu nebo jiného zajištění* (§ 41 odst. 2 ZoSE),
- může rozhodnout o přemístění zapsaného sídla evropské společnosti v rámci jednoho kraje nebo v rámci sousedních krajů, změna však musí být schválena nejbližší valnou hromadou (§ 42 ZoSE).

Další působnost správní rady lze dovozovat z obchodního zákoníku. Při tom je třeba aplikovat § 4 odst. 2 a 3 ZoSE. Při aplikaci ustanovení § 4 odst. 2 ZoSE na správní radu bude zřejmě v případech, kdy obchodní zákoník v dualistickém systému svěřuje určitou záležitost představenstvu, rozhodujícím kritériem skutečnost, zda daná záležitost má charakter obchodního vedení nebo jednání jménem společnosti, anebo zda jde o jinou záležitost. Půjde-li o jednání jménem společnosti, pak bude daná působnost náležet správní radě, generálnímu řediteli, ale i delegovaným generálním ředitelům, neboť jde o zvláštní vymezení působnosti statutárního orgánu. Půjde-li o obchodní vedení, bude daná věc náležet generálnímu řediteli a delegovaným generálním ředitelům. Jestliže půjde o jinou záležitost, bude náležet správní radě. Svěřuje-li obchodní zákoník určitou záležitost jen dozorčí radě, patří vždy do působnosti správní rady.²

Při aplikaci § 4 odst. 2 ZoSE se jedná o záležitosti náležející buď jen do působnosti představenstva (např. § 176 odst. 5, § 177, § 190, § 214 ObchZ) nebo jen dozorčí rady (např. § 191 odst. 2, § 194

odst. 1, § 201 odst. 1 a 2 ObchZ) v dualistickém modelu tuzemských akciových společností.

Při aplikaci § 4 odst. 3 ZoSE – jedná se o záležitosti náležející do působnosti představenstva i dozorčí rady v dualistickém modelu tuzemských akciových společností (např. § 161, § 178 odst. 3, § 179 odst. 1, § 220l, § 220n odst. 1 ObchZ) – závisí působnost správní rady na tom, zda je daná záležitost svěřena obchodním zákoníkem dozorčí radě.

Správní rada je kolektivním orgánem, který musí mít minimálně 3 a maximálně 18 členů, přičemž maximální počet členů určují stanovy. Na rozdíl od tuzemské akciové společnosti, tak nemusí být určen přesný počet členů.

Správní rada je volena valnou hromadou, avšak členové první správní rady mohou být jmenováni stanovami (čl. 43 odst. 3 NoSE). V souladu se zákonem o SE může být část členů správní rady volena či jmenována zaměstnanci evropské společnosti nebo jejich zástupci.

Členové správní rady a způsob jakým správní rada jménem evropské společnosti jedná se zapisují do obchodního rejstříku.

Členem správní rady může být fyzická osoba splňující podmínky, které stanoví obchodní zákoník pro členy představenstva akciové společnosti. Tuzemský zákon o SE nepřipouští možnost členství právnických osob v orgánech evropské společnosti.

Podle § 28 odst. 2 ZoSE nemůže být jedna fyzická osoba současně členem více než pěti správních rad nebo představenstvech evropských společností nebo akciových společností, přičemž toto omezení platí pouze pro osoby, které se mají stát členem správní rady monistické evropské společnosti.

K zániku funkce člena správní rady může dojít odvoláním, odstoupením a smrtí. Zánik výkonu funkce uplynutím doby není v zákoně o SE výslovně upraven. Lze však dovodit, že uplynutím maximálně šestiletého funkčního období funkce zaniká i uplynutím doby. Člen správní rady může být kdykoli odvolán valnou hromadou (§ 28 odst. 1 ZoSE). Tak tomu však není v případě, kdy se jedná o člena, který v souladu s druhou částí zákona o SE zastupuje zaměstnance evropské společnosti, totéž platí na první členy správní rady jmenovaných stanovami. K odvolání prvních členů postačí prosté většiny hlasů valné hromady, pokud neurčí stanovy obecně, že je zapotřebí k odvolání členů správní rady vyšší většiny. Reprezentanti zaměstnanců jsou odvoláváni na základě ustanovení písemné dohody podle § 54 ZoSE, resp. podpůrnými ustanoveními § 64 ZoSE.

Pochybnosti může působit otázka, zda zákaz obsažený v § 28 odst. 2 ZoSE deroguje obecnou úpravu zákazu konkurence, jak ve vztahu k členství v orgánech akciové společnosti plyne z ustanovení § 196 odst. 1 písm. d) ObchZ, resp. § 200 odst. 3 ObchZ. Člen představenstva, ale i dozorčí rady akciové společnosti podle tohoto ustanovení nesmí vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního či jiného orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání (ledaže jde o koncern). Domníváme se, že účel obou ustanovení je zcela odlišný, obě se proto mohou (a musejí) uplatnit vedle sebe.³

V případě, že chybí jeden nebo několik členů správní rady – v důsledku odstoupení, úmrtí nebo jiné okolnosti – může správní rada přistoupit v období mezi dvěma valnými hromadami k kooptaci. Pokud však dojde k poklesu počtu členů pod stanovami určené minimum musí správní rada provést kooptaci do tří měsíců od okamžiku, kdy tento stav vznikl. Jestliže došlo k poklesu počtu členů pod tři – zákonem stanovené minimum, je povinností zbývajících členů správní rady bez odkladu svolat valnou hromadu, která zvolí nové členy. Členové správní rady odpovídají společně a nerozdílně evropské společnosti za škodu, kterou porušením těchto povinností způsobí. Pokud správní rada nepřistoupí k kooptaci nebo svolání valné hromady, může jakákoli osoba, která má na tom právní

zájem (např. evropská společnost, akcionář, věřitel), navrhnout soudu, aby jmenoval mandátáře, který bude pověřen svoláním valné hromady za účelem jmenování nebo schválení jmenování kooptovaného člena. Ustanovení § 194 odst. 2 ObchZ o jmenování člena představenstva (správní rady) soudem je vyloučeno ustanovením § 27 odst. 5 ZoSE. Tyto pravidla však neplatí v případě členů správní rady volených nebo jmenovaných zaměstnanci evropské společnosti či jejich zástupci. V takovém případě, je rada povinna učinit nezbytné kroky, aby noví členové mohli být zvoleni či jmenováni zaměstnanci evropské společnosti co nejrychleji.

Správní rada si volí ze svého středu předsedu (čl. 45 NoSE). Jestliže je polovina členů správní rady jmenována zaměstnanci evropské společnosti, může být za předsedu zvolen jen člen, který byl jmenovaný valnou hromadou. Podle § 29 odst. 1 ZoSE musí správní rada zvolit ze svých členů předsedu bezodkladně. Předseda je volen na období, které nesmí přesáhnout délku jeho funkčního období jako člena správní rady (§ 29 odst. 3 ZoSE).

Předseda správní rady

- reprezentuje správní radu,
- organizuje a řídí činnost správní rady a svolává její zasedání,
- podává zprávu o činnosti správní rady valné hromadě,
- dohlíží na dobré fungování orgánů evropské společnosti,
- sleduje, zda členové správní rady jsou schopni řádně vykonávat svou funkci,
- podává bez zbytečného odkladu poté, co správní rada rozhodla, zda evropská společnost, která má monistickou strukturu, bude řízena předsedou-generálním ředitelem nebo jiným generálním ředitelem, návrh na zápis této skutečnosti do obchodního rejstříku,
- vykonává funkci generálního ředitele, rozhodne-li tak správní rada za podmínek určených stanovami.

Předseda správní rady se zapisuje do obchodního rejstříku, přičemž je rovněž nutné zapsat skutečnost, zda je současně generálním ředitelem a tedy samostatným statutárním orgánem evropské společnosti.

Pokud je předseda dočasně nezpůsobilý vykonávat svou funkci, může správní rada dočasně pověřit výkonem funkce předsedy některého ze členů správní rady. Toto pověření však musí mít časově omezenou platnost, avšak je obnovitelné. Správní rada má rovněž možnost jmenovat náhradního člena správní rady, který bude funkci předsedy vykonávat, v případě úmrtí nebo odstoupení předsedy, a to za podmínky, že nemohl být nahrazen jedním ze členů správní rady. Údaje o dočasně pověřeném i náhradním členovi, který bude vykonávat funkci předsedy, včetně doby pověření, se zapisují do obchodního rejstříku.

Předseda správní rady může být z funkce bez udání důvodu kdykoli odvolán, a to za předpokladu, že nadpoloviční většina hlasů požadujících jeho odvolání náleží členům správní rady zvolených valnou hromadou (§ 29 odst. 1 ZoSE).

Správní rada musí být svolána nejméně jedenkrát za tři měsíce v intervalech uvedených ve stanovách (čl. 44 odst. 2 NoSE), přičemž nařízení o SE odchylnou úpravu od národních právních úprav neumožňuje. Z § 30 odst. 2 ZoSE je však možné dovodit, že česká úprava vyžaduje, aby k zasedání správní rady docházelo nejméně jednou za dva měsíce. Toto ustanovení stanoví, že pokud

není správní rada svolána po dobu delší než 2 měsíce, může požádat nejméně jedna třetina jejích členů předsedu správní rady o svolání zasedání s programem, který navrhovatelé určí. Tato odchylka od nařízení o SE, by mohla být Evropským soudním dvorem shledána jako odporující nařízení o SE. Jestliže není správní rada svolána po dobu delší tří měsíců, může ji nejméně jedna třetina jejích členů svolat kdykoliv. Předseda - generální ředitel může správní radu svolat kdykoliv. Generální ředitel má pak kdykoli právo požádat, aby předseda svolal schůzi s programem určeným generálním ředitelem. Na zasedání rady musí být pozván každý její člen, generální ředitel, popř. delegovaný generální ředitel, jestliže to určí stanovy. Správní rada je usnášeníschopná, je-li přítomna alespoň jedna polovina jejích členů. Pro přijetí rozhodnutí je vyžadována nadpoloviční většina hlasů přítomných členů. Stanovy evropské společnosti určují přesná pravidla pro svolání zasedání, pořizování zápisů ze schůzí atd.

Pro všechny členy správní rady i všechny osoby účastníci se zasedání správní rady platí povinnost mlčenlivosti, pokud jde o informace, které předseda správní rady označil za důvěrné a jejichž vyzrazení by mohlo evropské společnosti způsobit škodu. Jak již bylo řečeno, jsou členové správní rady povinni zachovávat mlčenlivost i po skončení výkonu své funkce, s výše uvedenými výjimkami.

Generální ředitel

Generální ředitel není zaměstnancem evropské společnosti, nýbrž jejím orgánem. Je koncipován jako monokratický statutární orgán. Jeho základní působností je jednání jménem společnosti a obchodní vedení společnosti. Svou působnost vykonává v rámci předmětu podnikání evropské společnosti, kromě působnosti, která je nařízením o SE nebo zákonem výslovně přiznána nebo dovolena přiznat valné hromadě a správní radě.

Generální ředitel jedná jménem společnosti ve všech věcech. Stanovy nebo usnesení správní rady omezující jeho působnost jsou vůči třetím osobám neúčinná.

Ustanovení obchodního zákoníku týkajících se působnosti představenstva a.s. se vztahují i na generálního ředitele evropské společnosti. Generální ředitel tedy například:

- svolává valnou hromadu podle § 181, § 183j, § 184 odst. 3 a 4, § 193 odst. 1 ObchZ,
- zabezpečuje řádné vedení účetnictví společnosti, předkládá valné hromadě ke schválení řádnou, mimořádnou a konsolidovanou, popř. mezitímní účetní závěrku a návrh na rozdělení zisku nebo na úhradu ztráty v souladu se stanovami evropské společnosti (§ 192 odst. 1 ObchZ),
- řídí valnou hromadu jím svolanou do zvolení předsedy (§ 188 odst. 1 ObchZ),
- rozhoduje o tom, zda může být akcionářům na valné hromadě poskytnuta informace (§ 180 odst. 5 ObchZ),
- účastní se rozhodování jediného akcionáře (§ 190 ObchZ),
- zpracovává projekt přeměny evropské společnosti na národní akciovou společnost a zprávu k němu podle čl. 66 odst. 3 NoSE.

Generální ředitel je volen a odvoláván správní radou. Jak již bylo výše řečeno, správní rada si zvolí jeden z uvedených subsystémů monistického modelu řízení a správy - buď tedy bude funkce generálního ředitele samotnou funkcí, nebo bude spojena s funkcí předsedy správní rady.

V případě oddělené funkce předsedy správní rady a generálního ředitele, nařízení o SE ani zákon o SE nezakazují volbu jiného člena správní rady za generálního ředitele. Tato možnost je dokonce

v prováděcích předpisech některých členských států výslovně připuštěna. Většinou však stanoví, že počet výkonných členů ve správní radě musí být nižší než počet členů ostatních. Stejná podmínka by měla platit i v českém právu. K tomu se vyjadřuje profesor J. Dědič následovně, *má-li být správní rada jako celek určitou protiváhou orgánům obchodního vedení a plnit v monistické evropské společnosti obdobné funkce, jaké v dualistickém systému zastává dozorčí rada (viz § 4 odst. 2 a 3 ZoSE), zejména dozorovou působnost, je nezbytně nutné zajistit, aby nebyla většinou tvořena osobami, které se podílejí na běžném obchodním vedení (exekutivě) jako jeho samotné orgány.*⁴

Co se týče odvolání předsedy správní rady – generálního ředitele nebo generálního ředitele z funkce, je na místě uvést citaci profesora J. Dědiče, která výstižně shrnuje proces odvolání, *...bylo-li však v dané společnosti rozhodnuto o kombinaci obou funkcí, nemůže odvolaný člen správní rady pokračovat ani ve výkonu funkce generálního ředitele, neboť by tím došlo k rozporu s dříve projevenou vůlí, která také byla zapsána do obchodního rejstříku. Třebaže tedy o osobě generálního ředitele rozhoduje výlučně správní rada a valná hromada nemůže tuto působnost vztáhnout na sebe, odvoláním dotčeného předsedy správní rady z funkce člena rady valná hromada automaticky docílí též zániku jeho funkce coby generálního ředitele. Jinak tomu zřejmě bude v případě, zvolí-li správní rada za generálního ředitele, svého člena v systému oddělených funkcí předsedy správní rady a generálního ředitele. Odvolání z funkce člena správní rady potom z povahy věci nezpůsobí zánik funkce generálního ředitele, resp. delegovaného ředitele.*⁵

Zvláštní zákonné omezení ve vztahu ke generálnímu řediteli je obsaženo v § 37 ZoSE, který stanoví, že jedna fyzická osoba nesmí vykonávat současně více než jednu funkci generálního ředitele evropské společnosti se zapsaným sídlem na území ČR. To však nevylučuje možnost, aby tatáž osoba byla generálním ředitelem evropské společnosti na území ČR a současně v evropské společnosti se zapsaným sídlem na území jiného státu. V případě koncernových vztahů je dovoleno, aby jedna osoba zastávala funkci generálního ředitele v ovládající evropské společnosti a zároveň i v jí ovládané evropské společnosti, za podmínky, že akcie ovládané evropské společnosti nejsou kótované. Pokud dojde k porušení těchto pravidel, není dotčena platnost usnesení, na jejichž přijetí se porušitel podílel ani právních úkonů jím jménem společnosti uskutečněných, porušitel je nýbrž povinen odstoupit z jedné ze zastávaných funkcí do tří měsíců počínaje ode dne, kdy k takovému porušení došlo. Pokud porušitel z žádné z funkcí neodstoupí, pak marným uplynutím lhůty zaniká funkce později nabytá. Porušiteli současně vzniká povinnost vrátit veškeré plnění přijaté za výkon funkce generálního ředitele.

Správní rada má možnost jmenovat na návrh generálního ředitele tzv. delegovaného generálního ředitele, aby asistoval generálnímu řediteli (§ 36 odst. 1 ZoSE), přičemž rozsah jeho působnosti a dobu trvání jeho funkce určí správní rada po dohodě s generálním ředitelem (§ 39 odst. 4 ZoSE). Delegovaný generální ředitel má stejné postavení jako generální ředitel (§ 35 odst. 4 ZoSE). Je statutárním orgánem evropské společnosti a vůči třetím osobám mu náleží stejný rozsah jednatelského oprávnění jako generálnímu řediteli. Maximální počet delegovaných generálních ředitelů je určen stanovami, nesmí však přesáhnout pět (§ 36 odst. 2 ZoSE). Na návrh generálního ředitele může být delegovaný generální ředitel odvolán správní radou, bez tohoto návrhu však nemůže správní rada delegovaného generálního ředitele odvolat, ledaže bude generální ředitel z funkce odvolán a správní rada rozhodne, že delegovaný generální ředitel nezůstane ve funkci do jmenování nového generálního ředitele, a odvolá ho.

Postavení generálního ředitele i delegovaného generálního ředitele se řídí § 66 ObchZ a dalšími ustanoveními o orgánech akciové společnosti.

Pozn.

1 Dědič, J., Čech, P. Evropská akciová společnost. Praha: Polygon, 2006, cit. dílo, s. 330.

1 Tamtéž, cit. dílo, s. 339.

3 Tamtéž, s. 345.

4 Tamtéž, cit. dílo, s. 354.

5 Tamtéž, cit. dílo, s. 355.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo společníka na informace v s. r. o.: silný nástroj kontroly, ale ne bez hranic](#)
- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Jak soutěžní právo reaguje na pohlcování startupů technologickými giganty aneb fenomén vražedných akvizic](#)
- [Žaloba na fair exit vůči společníkům s. r. o. jednajícím ve shodě](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)